

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

Szczypmy SZCZYPIOREK!

Zuzanna Kwapińska

Co to jest SZCZYPIOREK, nie trzeba chyba wyjaśniać. Nieodzowny kompan śniadaniowego twarożku, przyjaciel pajdy z masłem, wierny towarzysz niedzielnej jajecznicy – SZCZYPIOREK to SZCZYPIOREK!

Znaczenie ‘zielone liście cebuli’ albo ‘cebulowa roślina warzywna o długich rurkowatych liściach’ zostało przypisane SZCZYPIORKOWI stosunkowo późno, bo dopiero w XVIII stuleciu. Dawniej słowami SZCZYPIOREK, SZCZYPIOR i SZCZYPIÓR określano albo wszelakie łądygi i źdźbła traw, albo chorągiewki ptasich piór. Budowa tych wyrazów wskazuje na to, że pochodzą od czasownika SZCZYPAĆ, który jest prasłowem (w prasłowiańszczyźnie miał zapewne postać *ščipati i to samo znaczenie). Możliwe zatem, że SZCZYPIOR jest SZCZYPIOREM, bo szczypie w język, bardziej prawdopodobne jednak, że za powiązania ze szczypaniem odpowiada czynność, jaką się wykonuje, zdobywając SZCZYPIOREK: szczypanie, czyli odrywanie pojedynczych źdźbeł SZCZYPIORKU od główki cebuli lub wyskubywanie ich z kępki rosnącej w ziemi. SZCZYPIOR i SZCZYPIOREK to ciekawe byty fleksyjne: formalnie mają obie liczby: pojedynczą i mnogą, ale konia z rzędem temu, kto by używał mnogiej, bo przecież – stosując pojedynczą – i tak mamy na myśli cały pęk SZCZYPIORKU, a nie jakieś tam pojedyncze ździebełko.